

377.965
(094.5)

МАЛИ ЗБОРНИК ЗАКОНА

ЗА ПРАВНО ПОДРУЧЈЕ БББ.

СВЕСКА 11

Закон

о послу на отплату

(XXXI : 1883)

са спроведбеном наредбом

и

Закон

о допуни одредаба, које се односе на нак-
надну праксу, потребну за судијско и адво-
катско оспособљење, као и на адвокатско
заступање пред колегијалним судовима.

(XXXV : 1914.)

ПРЕВЕО С МАЂАРСКОГ :

Др. НИКОЛА ИГЊАТОВИЋ

касациони судија

1915.

ШТАМПАРИЈА „ДАНИЧИЋ“ Д. Д. НОВИ САД 24297.

МАЛИ ЗБОРНИК ЗАКОНА
ЗА ПРАВНО ПОДРУЧЈЕ БББ.

СВЕСКА 11

3307
ведено у нови инвентар бр. ~~555~~

1. јануара 1942 год.

Београд.

Закон

о послу на отплату
(XXXI : 1883)

са спроведбеном наредбом

и

Закон

о допуни одредаба, које се односе на нак-
надну праксу, потребну за судијско и адво-
катско оспособљење, као и на адвокатско
заступање пред колегијалним судовима.
(XXXV : 1914.)

ПРЕВЕО С МАЂАРСКОГ:

Др. НИКОЛА ИГЊАТОВИЋ
касациони судија

ШТАМПАРИЈА „ДАНИЧИЋ“ Д. Д. НОВИ САД 24297.

Just. br.
38759

ЗАКОНСКИ ЧЛАНАК XXXI:1883. О ПОСЛУ НА ОТПЛАТУ.¹

§. 1. Продајом вредносних папира, који сачињавају предмет јавног промета, уз плаћање на оброк (посао на отплату) професионално се могу бавити само код судбеног стола убележене фирме, које су дужне ту своју намеру, да се желе бавити послом на отплату, пријавити надлежној обртној власти пре но што отпочну ову радњу.

Иностране фирме само се онда могу бавити оваковом радњом на подручју мађарске круне,² ако своју фирму убележе код оног судбеног стола, на чијем подручју имају филијалу: и ако отпочињање рада пријаве обртној власти.

§. 2. Посао на отплату може се склопити само у таквим вредносним хартијама, које се бележе на берзи у Будимпешти.³

¹ § 182. зак. чл. XVII: 1884. оставља нетакнутим овај закон.

² Услед промењеног државно-правног положаја разуми: правно подручје БББ.

³ Сада у Београду. Види још одредбе зак. чл. IX:1889.

§. 3. Забрањено је, да се у једну исправу споји продаја разних хартија од вредности, или да их се прода заједно са другим предметом, или да се хартије од вредности споје са изгледом на добитак на срећки или ма са којим другим правним послом, или да се на отплату продаје искључиво нада на добитак на срећкама.

Папири од вредности — подразумевајући овде и срећке — могу се продавати уз отплату само у таквим вредносним деловима (appoint), у каквим су емитирани.

Платежни оброци, као и размаци између рокова појединих плаћања на оброк, морају бити једнаки.

§. 4. Продавцу је забрањено, да са меницом обезбеди посао на отплату.

§. 5. Продавац је дужан о послу на отплату, по странама редним бројем означене, прошивене и од стране обртничке власти оверене нарочите књиге водити; о послу на отплату иставити исправу (отплатни лист) и признаницу о појединим оброчним исплатама. Ове исправе и признанице сачињавају купонске делове пословних књига, које се имају водити хронолошким редом, и које имају садржавати исте ставке.

У погледу вођења књига меродаван је §. 25. зак. чл. XXXVIII: 1875.

*

Цитирани §. 25. зак. чл. XXXVII: 1875. гласи:

„Сваки трговац је дужан водити, по странама редним бројем означене и прошивене књиге, које потпуно приказују његове послове и стање његове имовине; поред тога стоји му од воље употребљавати ма који начин књижења и при овом ма који жив језик.

Увођења имају се обављати без остављања празнине на местима, која се по правилу имају испунити. Забрањено је првобитни садржај убележења учинити нечитким брисањем или другим начином, или нешто избрисати, или такове промене чинити, које по својој каквоћи остављају сумњу у том правцу, да ли су учињене приликом првобитног увођења или касније.“

*

Министар Трговине и Индустије на основу чл. 11. Уредбе о Устројству Министарства Трговине и Индустије, донео је следеће

НАРЕЂЕЊЕ:

да сва страна акционарска друштва, којима је дозвољен рад у нашој Краљевини, све своје књиге, које у своме пословању употребљују, воде на службеном језику, и у домаћој валути.

За стриктно извршење ове наредбе водиће рачуна подручно ми Министарство преко нарочитих органа.

Из Министарства Трговине и Индустије, VI. Бр. 1588. од 25. марта 1921. год. у Београду.

(Службене Новине бр. 73. из 1921. г.)

*

Судска пракса. Трговац се не може под теретом глобе приморати, да води књиге (Бп. Табла 3191/83.)

Јемствеником не прошивене трговачке књиге нису веродостојне. (1255/88.)

*

§. 6. Исправа, издата о послу на отплату, има се на челу јој уочно означити као „отплатни лист“.

Исправа (отплатни лист) снабдевана потписом фирме која продаје, мора садржавати у себи: време склапања посла, каквоћу, број, номиналну вредност и курс продате хартије од вредности према бележењу на берзи у Будимпешти, своту куповне цене, платежне оброке, време и место исплате и дословни текст овог закона.

Забрањено је издати отплатне листове са купонима.

§. 7. Уз плаћање на отплату продате хартије од вредности, приликом склапања оброчног посла и за време целог трајања његовог морају бити у власништву продавца и у фактичном поседу на подручју надлежне обртничке власти.

§. 8. Посао на отплату може напасти купац и правни наследник његов, ако је хартија од вредности продата по таку цену, која премаша, приликом склапања посла бележени курс и овога годишњих 15%-та, који се имају рачунати према трајању посла на отплату.

При овом рачунању у корист купца спада интерес хартија од вредности, које носе камату.

Види § 10.

§. 9. Продавац је властан укинути посао на отплату, ако се уговорена отплата не обави осми дан по плативости.

У овом случају продавац је овлашћен, да у року од 15 дана, који се има рачунати од

осмог дана плативости, прода хартију од вредности према §-у 352. зак. чл. XXXVII: 1875., или да је задржи по берзанском течају. Из цене хартије од вредности, продате или задржане по берзанском курсу, одбиће се доспели оброци у корист продавца; вишак се издаје купцу, који међутим није дужан накнадити евентуални мањак.

О продаји или задржавању хартије од вредности, купца ваља неодложно известити у препорученом писму.

Поменути § 352. зак. чл. XXXVII: 1875. овако гласи: „Ако је купац у одоцењу са исплатом куповнине, а роба још није предата, продавац може да тражи по својој вољи или испуњење уговора и накнаду штете, која потиче из одоцења, или може на штету купца да прода робу уз одржање одредаба, садржаних у §-у 347. овог закона и уједно да захтева накнаду штете; или најпосле може да од уговора просто одустане, као да није био ни склопљен.“

§ 347. У случају ако купац има приговоре против робе, послате из другог места, ову не може просто вратити натраг, већ је обавезан уз стављање робе продавцу на расположење, привремено побринут се да се она сачува.

Мане, које се појаве приликом примања или касније, купац је овлашћен установити путем смотре вештака. Ово установљење може тражити и продавац, ако га купац извести о томе, да има приговоре против робе.

У колико је роба подложна квару, а одлагање је скопчано са опасношћу, купац има право робу продати из слободне руке, иначе пак путем јавног надметања уз интервенцију веродостојне особе.

У оваком случају продавца ваља известити одмах после продаје.

*

§. 10. Утаначења, која се противе одредбама §§-а 8. и 9., немају правног дејства.

§. 11. Забрањено је, да се преко путујућих агената на отплату продају хартије од вредности.

§. 12. Обртна власт,⁴ на образложену молбу придржаваоца сваког отплатног листа, дужна је одмах, а осим тога бар сваке четврт године једанпут прегледати радњу, која се бави пословима на отплату, обављање прегледа забележити у пословну књигу, а неправилности пријавити надлежном краљ. суду.

Министар финансија овлашћен је, да ове радње преко својих органа у свако доба прегледи.

§. 13.⁵

§. 14. Они, који прекрше расположења или забране овог закона, казниће се новчаном казном до 300 форината; а у случају поврата, ако од издржане последње казне није протекло 2 године, притвором у трајању од једног месеца и новчаном казном до 300 форината. У овом задњем случају може се забранити до пет година и вођење оброчне радње.

У овде одређеним случајевима у погледу иступа суде надлежни краљ. судови.

⁴ О обртним властима види §. 166—184. законског чл. XVII:1884

⁵ Овај §. садржи прелазна наређена, која данас више немају важности.

Из новчаних казна убрале своте имају се издати дотичним муниципалитетима на обртне сврхе.

Горњим се не дирају расположења закона и прописа о лутријском доходу и о таксама и пристојбама.

§. 15. Извршење овог закона поверава се министру пољопривреде, индустрије и трговине,⁶ односно у Хрватској и Славонији бану Хрватске, Славоније и Далмације.

*

(Овај закон је санкционисан 24. маја 1883. г., а обнародован 5. јуна 1883. г.)

⁶ Сада, у смислу зак. чл. XVIII:1889., министар трговине.

Бр. 25641.
13. јуна 1883.

НАРЕДБА

министра пољоприв. индустрије и трговине у предмету извршења зак. чл. XXXI:1883. о послу на отплату.

У погледу извршења зак. чл. XXXI:1883. о послу на отплату наређујем ово:

1. У смислу §-а 1. закона продајом вредносних папира уз плаћање на отплату могу се бавити само фирме, које су протоколисане код судбеног стола, а отпочињање радње има се пријавити надлежној обртној власти. Обавеза овог пријављивања не важи само за оне, који у будуће желе отворити овакову радњу, него и за оне, који се већ сада баве послом на отплату. — Према овоме упућујем муниципију, да за ово обавезно пријављивање, кратки строги рок одреди фирмама, које се на њезином подручју баве оваковом радњом, и да ми по истеку овога рока одмах прикаже списак ових.

У колико на подручју муниципије не би било такве радње, о томе ми такође има поднети извештај.

2. §§-и 5. и 12. располажу о сталном надзору над овим радњама. По овима првостепена обртна власт, пошто се уверила, да је радња, која се бави послом на отплату, убележена код суд-

беног стола и да је пријављена код обртне власти, као и о томе, да њезине књиге и исправе одговарају погодбама, предвиђеним у §§-има 5. и 6. закона, оверовиће књиге. Поред тога је првостепена обртна власт у смислу §-а 12. закона дужна ове радње четвртгодишње редовно прегледати, и своју пажњу обратити особито на то, да ли је у пуној мери удовољено том расположењу, садржаном у §-у 7., да продате хартије од вредности морају бити у фактичном поседу продавца. Најсигурнији је начин, како би се дошло до цели, тај, да се дотични службени орган увери о томе, да ли су у власништву продавца они вредносни папири, чији бројеви одговарају оним хартијама од вредности, које су у трговачким књигама означене као продате, у погледу чега се још примећује, да се хартије од вредности од стране продавца не могу дати у депозит или у залог. — У овом смислу има се обавити преглед крајем месеца септембра о. г. први пут а од тог времена почињући четвртгодишње редовно, а о резултату има се мени поднети извештај најкасније за 14 дана од обављеног прегледа. Наравно, да се преглед у свако доба одмах има одржати услед евентуалне образложене жалбе странака.

3. У цели, да би се на погодан начин могли посвршавати они послови на отплату, који су склопљени пре ступања на снагу овог закона,

овај закон је у извесном погледу снабдевен и с повратном снагом, пошто §. 13. располаже о томе, да су они, који су се бавили продајом вредносних хартија на отплату пре ступања на снагу овог закона, дужни обртној власти приказати опширан списак, који мора у себи садржавати број продатих хартија од вредности, њихову номиналну вредност, продајну цену, датум и број исправе. С овим у вези упућујем муниципију, да дотичнима одреди рок до 20. септембра о. г., ради поднашања 2 примерка списка, да у своје време овамо поднесе један примерак предатог списка, заједно са својим извештајем, поменутих у предидућој тачци, и да у смислу закона поступи против оне фирме, која евентуално одоцни.

4. Закон у свом §-у 11. забрањује, да се при овим пословима употребе путујући и мобилни агенти. Трговање по кућама са хартијама од вредности забрањено је било већ и пре расположења овог закона. Пошто се по стеченом искуству највећи део злоупотреба може свести на неконтролисани поступак агената, позивам муниципију, да стално будном пажњом пази на строго одржање ове забране, а против оних, који се огреше о њу, да поступи у смислу закона.

5. У смислу тач. 3. §-а 14. своте, утекле од новчаних казна, одмерених због прекорачења закона, руковаће се заједно са осталим сво-

тама, које утичу под насловом обртних прекршаја, и уврстиће се у редовне повремене исказе, који се и до сада овамо имали подносити.

6. И уопште, пошто је овај закон позван, да укине постојеће многе и у много случајева саблажњиве злоупотребе, упућујем муниципију да строго контролише најтачније одржање свих законских расположења.⁷

⁷ Наредба истог министра, издата 7. нов. 1887. г. под бројем 54.632., протегла је одредбе законског чл. XXXI: 1883. о послу на отплату, и на т. зв. депозитне послове.

ЗАК. ЧЛ. XXXI:1914.

о допуни одредаба, које се односе на накнадну праксу, потребну за судијско или адвокатско оспособљење, као и на адвокатско заступање пред колегијалним судовима.

§. 1.

Двогодишњу накнадну праксу, службу или рад, прописан у §-у 1. и 2. зак. ча. VII:1912., нису дужни исказати не само они, које од тога ослобађају поменим законски §-и, већ ни они, који докажу јавном исправом, да су приликом ступања на снагу цитираног законског чланка, то јест 1. маја 1912. године или већ раније отпочели праксу, која оспособљава на практични судијски испит, на адвокатски испит или на јединствени судијски и адвокатски испит, или професорску службу.⁸

§. 2.

§. 97. зак. чл. LIV:1912. тако се допуњује, да на расправи пред колегијалним судом (краљ. курија, краљ. судбена табла, поротни суд, краљ. судбени сто, краљ. управни суд) заступник адвокату може бити не само адвокат или адво-

⁸ §. 1. нема важности на подручју БББ.

катски заменик (§. 2. зак. чл. VII:1912.), него и онај адвокатски приправник, који докаже јавном исправом, да је правну праксу отпочео 1. маја 1912. год. или раније, претпостављајући, да има докторску диплому.

*

§. 97. зак. чл. LIV:1912. гласи:

„На расправама пред колегијалним судовима (краљ. курија, краљ. судбена табла, поротни суд, краљ. судбени сто, краљ. управни суд) заступник адвокату не може бити адвокатски приправник, него само адвокат или адвокатски заменик (§. 2. зак. чл. VII:1912.)

§. 3.

§. 1. ступа на снагу на дан обнародовања овог закона, а §. 2. на дан ступања на снагу зак. чл. I:1911.⁹

Овај закон извршиће Министар Правде.

*

(Овај закон санкционисан је 12. авг. 1914. год., а обнародован је 25. авг. 1914. год.)

Јул. 6.
38759

⁹ 1. јануара. 1915. год.

НАПОМЕНА! У свесци 2. Малог Зборника
Закона на страни 15. у трећем реду §-а 13.
између речи „истом“ и „приватном“, има се
уметнути реч **„писменом“**.

